

Türkiye’de Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin İncelenmesi

An Examination of Theses on Mother-Child Interaction in Türkiye

Amine Nur ARIKAN

İnönü Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Çocuk
Gelişimi Bölümü, Malatya/
Türkiye
nur.arikan@inonu.edu.tr
ORCID:0000-0001-6360-2357

Betül KAPKIN İÇEN

İnönü Üniversitesi Sağlık
Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Çocuk Bakım ve
Gençlik Hizmetleri Bölümü
Çocuk Gelişimi Programı,
Malatya/Türkiye
betul.kapkinicen@inonu.edu.tr
ORCID:0000-0002-9077-6982

Mehmet Emin ÇAY

İnönü Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Çocuk
Gelişimi Bölümü, Malatya/
Türkiye
mehmet.cay@inonu.edu.tr
ORCID:0009-0005-3850-4516

Osman Tayyar ÇELİK

İnönü Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Çocuk
Gelişimi Bölümü, Malatya/
Türkiye
otayyar.celik@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3951-7261

Mehmet SAĞLAM

İnönü Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Çocuk
Gelişimi Bölümü, Malatya/
Türkiye
mehmet.saglam@inonu.edu.tr
ORCID:0000-0003-1784-
4472

Sorumlu yazar:

Amine Nur ARIKAN

Makalenin referans

gösterilmesi:

Arikan, A.N., Kapkın-İçen, B.,
Çay, M.E., Çelik, O.T., Sağlam,
M. (2025). Türkiye’de Anne-
Çocuk Etkileşimi Konusunda
Yapılan Tezlerin İncelenmesi,
SCAR, 4(2), 16-27

DOI: [https://](https://doi.org/10.5281/zenodo.18105480)

[doi.org/10.5281/](https://doi.org/10.5281/zenodo.18105480)

[zenodo.18105480](https://doi.org/10.5281/zenodo.18105480)

Makale Geliş Tarihi:

28.10.2025

Makale Kabul

Tarihi:

25.12.2025

Özet: Anne çocuk etkileşimi, teknolojik gelişmeler sonucunda çocuğun teknolojik cihazlara maruz kalması, Covid-19 Pandemisinde çocuğun tek sosyalleşme ortamı olan ailenin etkisiyle bu konu daha da önemli hale gelmiştir. Bu çalışmada anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin farklı değişkenler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmadaki veri setini oluşturabilmek için YÖK Tez web sayfasında gelişmiş tarama bölümünden “anne” ve “çocuk” ve “etkileşim” kelimeleriyle; aranıp alan seçeneğinde tez adı, arama tipini seçeneğinde içinde geçsin seçeneği ile tarama yapılmıştır. 38 tez ile veri seti oluşturulmuştur. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Sonuçlara bakıldığında anne-çocuk etkileşimi konusundaki tezlerin 2024 yılında en yüksek sayıya ulaştığı görülmektedir. Araştırmalarda çoğunlukla nicel yöntemler, ölçekler ve gözlem kullanılmış; örneklemelerde özellikle 3–6 yaş grubu çocuklar tercih edilmiş, daha büyük yaş gruplarının az çalışıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların çoğunda normal dağılım dikkate alınmış, ancak ileri düzey istatistiksel analizlerin sınırlı şekilde kullanıldığı anlaşılmıştır. Tezlerde en sık özel gereksinimli ya da dezavantajlı çocuklar konularının işlendiği; önerilerin ise en çok araştırmacılara ve uzmanlara yöneltildiği görülmüştür. Bu doğrultuda daha büyük ve farklı yaş gruplarını kapsayan örneklemeler, ileri düzey istatistiksel analizler ve nitel yöntemlerin kullanılması ile politika yapıcılara ve kurumlara yönelik önerilere daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Çocuk Etkileşimi, Etkileşim, Tez İnceleme.

Abstract

Mother-child interaction, the child's exposure to technological devices as a result of technological developments, and the impact of the family as the child's sole socialisation environment during the Covid-19 pandemic have made this topic even more important. This study aims to examine theses on mother-child interaction in line with different variables. The document review method was used in the study. To create the data set for the study, a search was conducted on the YÖK Thesis website using the advanced search section with the keywords "mother," "child," and "interaction"; in the field option, the thesis title was selected, and in the search type option, the "contains" option was selected. A data set was created with 38 theses. Content analysis was used to analyse the data. The results obtained are presented as percentages and frequencies. The results show that the number of theses on mother-child interaction peaked in 2024. Research studies predominantly employed quantitative methods, scales, and observations; samples primarily favoured children aged 3–6 years, with fewer studies involving older age groups. Most studies considered normal distribution, though advanced statistical analyses were used to a limited extent. Theses most frequently addressed the topics of children with special needs or disadvantaged children; recommendations were mostly directed at researchers and specialists. In this regard, it may be recommended to include samples covering larger and different age groups, to use advanced statistical analyses and qualitative methods, and to give more space to recommendations directed at policymakers and institutions.

Keywords: Mother-Child Interaction, Interaction, Thesis Review.

GİRİŞ

Gelişim sürecinde çocuğun bakımında daha etkin olmaya çalışan ebeveynin çoğunlukla anne olması, teknolojik gelişmeler ve çocukların teknolojik cihazlara maruz kalması, Covid-19 Pandemisinde çocuğun en önemli sosyalleşme imkanı sağlayan kişinin anne olması nedeniyle anne-çocuk etkileşimi daha da önemli hale gelmiştir (Chakranon et al., 2024; Verdério, Lima, dos Santos, & Rocha, 2024). Anne-çocuk etkileşimi annenin sergilediği tutuma, bilgi ve deneyimine, çocuğun yaşına, gelişim düzeyine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre bilinçli veya bilinçdışı davranışları arasında gerçekleşen karşılıklı bir süreç olarak değişebilen bir süreçtir (Bennetts et al., 2021). Anne çocuk etkileşiminde duygusal bağ anne ve çocuk arasındaki kalp atışı hızları ve solunum gibi fizyolojik süreçlerle uyumu ile birlikte gelmektedir (Capraz, Konrad, & Reindl, 2023). Çocuğun ve annenin benzer uyum içerisinde olması çocuğun ilk sosyal çevresinin ve etkileşimin başlamasına olanak sağlamaktadır (Mahoney & Bella, 1998; Wan et al., 2012). Annenin doğum öncesinde anne karnındaki bebekle konuşmaya başlaması ve doğum sonrasında iletişime eşlik ederek göz teması kurması, dokunması, sarılması, sevgi dolu yumuşak bir ses tonuyla konuşması etkileşimin başlama aşaması olarak kabul edilebilmektedir (Leclère et al., 2014). Bebekte ebeveynin verdiği tepkilerine süreç içerisinde öğrenme yoluyla gülme, ses çıkarma, sakın kalma gibi geri dönüşlerde bulunarak etkileşime katılmış olmaktadır (Liu & Waltz, 2024).

Etkileşim genetik faktörlerden sonra çocuğun içinde yaşadığı çevrede fiziksel, psikolojik, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimini etkileyen faktörlerden biri olarak görülmektedir. Aynı zamanda etkileşim; çocuğun bu gelişim alanlarında olumlu yönde desteklenmesine de katkıda bulunmaktadır (Liu & Waltz, 2024; Mahoney & Bella, 1998; Marquis-Brideau, Bernier, Cimon-Paquet, & Sirois, 2023). Anne-çocuk etkileşimi çocuğun çevreye uyum sağlaması, gelişiminin desteklenmesi, annenin çocuğuna duygusal bağ kurması gibi birçok faktör açısından dikkat edilmesi gereken bir alandır. Anne-çocuk etkileşimi konusu normal gelişim gösteren çocukların yanı sıra özel gereksinimli, prematüre, risk altındaki, dezavantajlı gruplardaki çocuklarla, değerlendirme ve desteklemeye yönelik kesitsel ve deneysel çalışmalarda ele alınan bir konudur (Attig & Weinert, 2018; Eo & Kim, 2018; Harel-Gadassi et al., 2020; Krijnen, Verhoeven, & van Baar, 2022; Lilienfeld et al., 2012; Thorgaard, 2017; H. Zhao et al., 2021; S. Zhao, Chen, & Chen, 2025). Ulusal literatürde tezlerde odaklanılan konular ve çalışma türleri de incelenmenin gerekliliğinden yola çıkarak bu çalışmada anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılmış tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Annenin çocuğuyla etkileşim sürecinde dikkat, devamlılık sağlama, etkinliğe katılma, işbirliği, ortak dikkat kurma, etkinlik başlatma gibi alanlara etki etmektedir (O. Diken & Mahoney, 2013). Anne-çocuk etkileşiminde çocukların yaşı büyüdükçe, anne-çocuk etkileşimleri gelişmekte ve daha dengeli sıra alma ve duygusal uyum eğilimi göstermektedir. 0-6 yaş arası çocukla kurulan etkileşimin kalite ve niteliği daha da kıymetli olmaktadır. Bu yıllarda yüksek kaliteli etkileşimler prososyal davranışlar, sosyal duygusal gelişim, dil ve bilişsel gelişimde de etkilidir (Liu & Waltz, 2024; Marquis-Brideau et al., 2023).

2024 yılında “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)” kapsamında 5 ana temel hedef belirlenmiş olup buna bağlı olarak 2025 yılının Türkiye’de aile yılı olarak nitelendirilmesi ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik anne-çocuk etkileşimi konusu değerli konular arasında yer almaktadır (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024). Bu bilgiler çerçevesinde ve anne-çocuk etkileşiminin önemi göz önüne alındığında, anne-çocuk etkileşimi konusunda 2025 yılı dahil edilerek bu yıla kadar yapılan tezlerin içeriklerinin incelenmesi gerekli ve önemli görülmüştür. Bu amaca göre

çalışmada araştırma yöntemi, araştırma değişkeni, örneklem özelliği, veri toplama aracı, veri analizi yöntemi ve verilen öneriler gibi dağılımları için cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin farklı değişkenler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tezler, betimsel araştırma modeliyle incelenmiş ve durumun betimlenmesi tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Erkan Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2017). Tezlerin incelenmesinde, doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi tekniğinde, araştırma konusuna dâhil olan ilgili dokümanlar incelenmektedir (Carr & Kemmis, 2003).

Veri Toplama Süreci

Anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tüm tezler araştırmanın veri setini oluşturmuştur. Veri setinin belirlenmesi için Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi web sayfasında gelişmiş tarama bölümünden “anne” ve “çocuk” ve “etkileşim” kelimeleriyle aranacak alan seçeneğinde tez adı, arama tipini seçeneğinde içinde geçsin seçeneği ile tarama yapılmıştır. Ayrıca tezlerin tam metninin olmasına dikkat edebilmek için durumu seçeneğini izinli olarak belirtilmiştir. Tezlerin dil seçeneğini Türkçe ve durumu seçeneğini onaylandı şeklinde gelişmiş taramada ölçüt olarak alınmıştır. Yapılan sınırlıklara göre 38 tez çalışmaya dahil edilmiştir. Veri setini oluşturan bu tezler incelenen değişkenler açısından incelenmiştir. İncelenen tezlerin üniversite ve enstitü adı ile lisansüstü programa göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çocuk Gelişimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversite, Enstitü ve Lisansüstü Programa Göre Dağılımları

Özellikler		f	%
Üniversite Adı	Akdeniz Üniversitesi	2	5,3
	Anadolu Üniversitesi	5	13,2
	Ankara Üniversitesi	8	21,1
	Atatürk Üniversitesi	1	2,6
	Çukurova Üniversitesi	1	2,6
	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	2,6
	Gazi Üniversitesi	6	15,8
	Karabük Üniversitesi	1	2,6
	Maltepe Üniversitesi	1	2,6
	Marmara Üniversitesi	1	2,6
	Okan Üniversitesi	1	2,6
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	2,6
	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	1	2,6
	Selçuk Üniversitesi	2	5,3
	Üsküdar Üniversitesi	4	10,5
	İstanbul Medipol Üniversitesi	1	2,6
	İstanbul Üniversitesi	1	2,6

Enstitü Adı	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	17	44,7
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1	2,6
	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	12	31,6
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	5	13,2
	Tıp Fakültesi	2	5,3
	Hastane	1	2,6
Program	Yüksek Lisans	22	57,9
	Doktora	13	34,2
	Tıpta Uzmanlık	3	7,9
Toplam		38	100

Çalışmanın veri seti 38 tezden oluşmuştur. Anne-çocuk etkileşimi konusunda en çok tez (8-%21,1) Ankara Üniversitesi üzerinden yapılmıştır. Devlet ve özel üniversiteler olmak üzere 17 üniversitede bu konuda araştırma yapılmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak tezler 17 (%44,7) ile bağlı olduğu enstitü olmuştur. Tıpta uzmanlık alanında da 3 (%7,9) ile çalışılmıştır. Ancak yüksek Lisans programında 22 (%57,9) ile daha çok tercih edilmiştir.

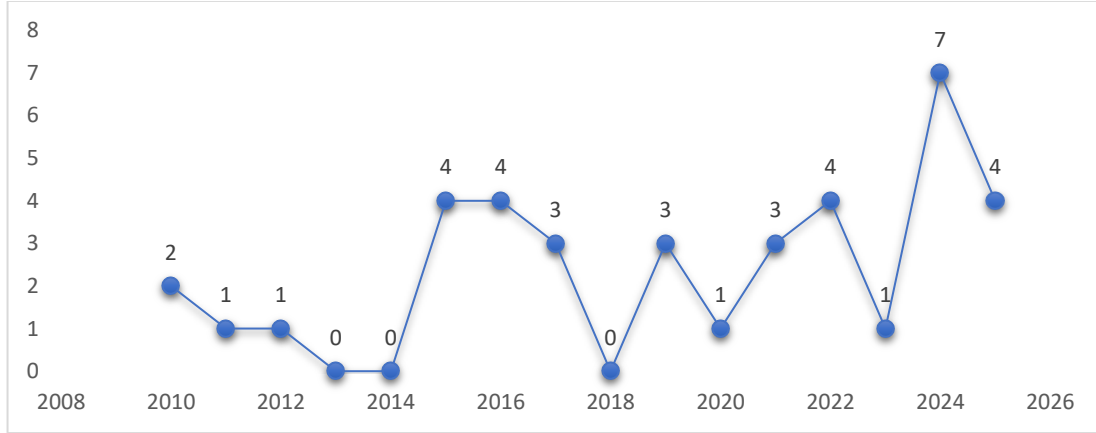
Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlere Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nden ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin incelenmesinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen form kullanılmıştır. Formda, üniversite ve enstitü adı, tezin yayınlandığı yıl ve lisansüstü program dağılımı ile araştırma yöntemlerine dair sorulara yer verilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde, ilgili veriler kategorilerine göre ayrılmıştır (Ültay, Akyurt, & Ültay, 2021). Veriler, yüzde ve frekans dağılımı ile verilmiştir.

BULGULAR

Anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlere ilişkin bulgular sunulmuştur. Şekil 1'e bakıldığında anne-çocuk etkileşimi konusunda ilk tezin 2010 yılında başladığı görülmüştür. 2010 yılından itibaren genel olarak tez yayınlanmaya çalışılmıştır. 2024 yılında 7 (%18,4) tez ile bu konuya eğilimin en yüksek olduğu yıl olmuştur. 2013, 2014 ve 2018 yıllarında anne-çocuk etkileşimi konulu tez yayınlanmamıştır. 2025 yılında bu çalışma yapıldığı için 2025 yılındaki bütün tez çalışmaya dahil edilmemiştir. Ancak buna rağmen 4 (%10,5) tez yayınlanmıştır.

Şekil 1: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımları

Tablo 2'ye bakıldığında anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde 21 (%55,3) ile nicel araştırma yöntemi kullanıldığı görülmüştür. Tezlerde nitel 6 (%15,8) ve karma 7 (%18,4) yöntemlerin tercih edilirken araştırma yöntemi belirtilmemiş çalışmalar da 4 (%10,5) yer almıştır. Nicel yöntemle yapılmış tezler arasında çoğunlukla 12 (%42,9) ile deneysel araştırma tercih edilmiştir. Betimsel tarama 8 (%28,6) ve ilişkisel tarama 7 (%25) yöntemi kullanılan çalışmalar benzer düzeyde sık tercih edildiği gözlemlenmiştir. Nitel yöntemlerde en fazla tercih edilen desenin durum araştırması (örnek olay) 5 (%62,5) olduğu,olgubilim 2 (%25) ve eylem araştırmasının 1 (%12,5) daha az tercih edildiği tespit edilmiştir. Karma yöntemde keşfedici sıralı desen, gömülü (iç içe) desen ve karma yöntemi belirtilmeyen her birinin 2 (%28,6) tercih edildiği, yakınsayan paralel desenin ise 1 (%14,3) kullanılmıştır.

Tablo 2: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

Yöntem	Desen	f	%
Araştırma Yöntemi	Nicel	21	55,3
	Nitel	6	15,8
	Karma	7	18,4
	Belirtilmemiş	4	10,5
Nicel Yöntem	Betimsel tarama	8	28,6
	İlişkisel tarama	7	25
	Deneysel araştırma	12	42,9
	Vaka analizi	1	3,6
Nitel Yöntem	Olgubilim	2	25
	Eylem araştırması	1	12,5
	Durum araştırması (örnek olay)	5	62,5
Karma Yöntem	Yakınsayan paralel desen	1	14,3
	Keşfedici sıralı desen	2	28,6
	Gömülü (İç içe) Karma Desen	2	28,6
	Belirtilmemiş	2	28,6

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 3'te anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin örneklem özellikleri incelenmiştir. Çocuk yaş grubuna göre dağılımda, en çok 3–6 yaş grubundaki çocukların 33 (%86,8) teze örneklem olarak tercih edildiği görülmüştür. Bunu %39,5 (n=15) ile 0–2 yaş grubu izlemektedir; Daha büyük yaş gruplarının ise araştırmalarda oldukça sınırlı yer aldığı dikkat çekmektedir (7–11 yaş %18,4; n=7, 12–18 yaş %5,3; n=2). Örneklem büyüklüğüne bakıldığında 600'ün üzerinde örnekleme sahip hiçbir teze rastlanmamıştır. Tezlerde en çok örneklem büyüklüğü 22 (%57,9) ile katılımcı sayısı 21–100 aralığındadır. Daha büyük örneklemlemlerle 201–400 arası 3 (%7,9); n=3, 401–600 arası 1 (%2,6) ile oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Örneklem Özelliklerine Göre Dağılımları

Özellikler		f	%
Örneklem Çocuk Yaş Grubu	0-2 yaş	15	39,5
	3-6 yaş	33	86,8
	7-11 yaş	7	18,4
	12-18 yaş	2	5,3
Örneklem	1-20	14	36,8
Büyüklüğü	21-100	22	57,9
	101-200	1	2,6
	201-400	3	7,9
	401-600	1	2,6
	601 ve daha fazlası	0	0

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

Şekil 2’de anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde özel gereksinimli, dezavantajlı veya gelişimsel gerilik riski altında bulunan çocukların 20 (%52,6) olduğu, gelişim alanları (dil, bilişsel, sosyal-duygusal, motor vb.) 14 (%36,8) ile gelişim alanlarının incelendiği, destekleyici müdahale programlarının 10 (%26,3) tercih edildiği görülmüştür. Bakım/duyarlı bakım 3 (%7,9), duygu düzenleme 3 (%7,9), davranış problemleri ve ölçsüz ekran kullanımı 3 (%7,9) ve anne duyarlılığı/özyeterliliği 5 (%10,6) gibi konular yer almıştır. Bağlanma, anne tutumları, ebeveyn-uzman etkileşimi, yürütücü işlev, çocuk yetiştirme, ebeveyn tükenmişliği, hastalık ve mizaç gibi değişkenlerin her birinin yalnızca birer tezde (%2,6) daha az ele alınmıştır.

Şekil 2: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Değişkenlerine Göre Dağılımları

Tablo 4’te anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracı 33 (%86,8) ile ölçek olarak tespit edilmiştir. Ölçeklerden ise 33 (%96,9) ile var olan ölçek olduğu; 2 (%6,3) tezde ayrıca ölçek

geliştirme yapıldığı tespit edilmiştir. Gözlem de 20 (%52,6) ile ikinci sırada yer almıştır. 1 (%2,6) ile tezlerde tıbbi tetkikler, anket ve anekdot veri toplama aracı olarak en az olarak tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 4: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Özellikler		f	%
Veri Toplama Araçları	Ölçek	33	86,8
	Görüşme	15	39,5
	Gözlem	20	52,6
	Doküman inceleme	3	7,9
	Tıbbi tetkikler	1	2,6
	Anket	1	2,6
	Anektod	1	2,6
Ölçekler	Var olan ölçek	33	96,9
	Araştırmacının geliştirdiği ölçek	2	6,3
	Araştırmacının uyarladığı ölçek	4	12,5

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 5’te anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin normal dağılıma uygunluk durumları incelenmiştir. Tezlerin 23’ü (%60,5) normal dağılım varsayımını test ettiği, 15’nin (%39,5) ise bu duruma dikkat edilmediği görülmüştür. Normal dağılımın kontrol edildiği tezlerde en çok kullanılan yöntem 11 (%47,8) ile Shapiro-Wilk/Kolmogorov-Smirnov testleri olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerin Normal Dağılıma Uygunluğuna Göre Dağılımları

Özellikler		f	%
Normal Dağılım Belirleme Durumu	Evet	23	60,5
	Hayır	15	39,5
Kullanılan Yöntem	Çarpıklık-Basıklık	8	34,8
	Shapiro-Wilk/Kolmogorov-Smirnov Testi	11	47,8
	Belirtilmemiş	7	30,4

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 6’da anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde kullanılan veri analiz yöntemleri incelendiğinde non-parametrik testler 21 (%55,3) ile parametrik testlere (%47,4; n=18) göre daha fazla tercih edilmiştir. Betimsel analizler 27 (%87,1) tezde çok yüksek bir oranda kullanıldığı ortaya koyulmuştur. Regresyon analizi 6 (%15,8), faktör analizi 6 (%15,8), içerik analizi 12 (%31,6) ve grafik analizleri 5 (%13,2) tezde tercih edildiği görülmüştür. Parametrik testler içinde en çok 9 (%29) ile t-testi ve 7 (%22,6) ile tek yönlü ANOVA kullanılmış olup, daha ileri düzey analiz testleri olan tekniklerden ANCOVA ve MANOVA 1 (%3,2) ile çok sınırlı şekilde tercih edilmiştir. Non-parametrik testler içerisinde belirgin bir farklılık tam olarak görünmemiş olsa da en çok 17 (%68) tezde Mann Whitney U testi ve 13 (%52) tezde Kruskal Wallis testi ve 8 (%32) tezde Spearman korelasyon uygulandığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımları

Özellikler		f	%
Analiz Yöntemi	Parametrik	18	47,4
	Non-parametrik	21	55,3
	Regresyon analizi	6	15,8
	Faktör analizi	6	15,8
	İçerik analizi	12	31,6
	Grafik analizi	5	13,2
Parametrik Testler	t-testi	9	29
	Tek Yönlü ANOVA	7	22,6
	ANCOVA	1	3,2
	MANOVA	1	3,2
	Pearson korelasyon	5	16,1
	Betimsel analiz	27	87,1
Non-Parametrik Testler	Mann Whitney U testi	17	68
	Kruskal Wallis testi	13	52
	Spearman korelasyon	8	32
	Ki Kare testi	6	24
	Wilcoxon testi	6	24
	Fischer testi	1	4
	Friedman testi	2	8
	Kendall"s tau	1	4

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 7’de göre, anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde önerilerin en çok araştırmacılara 34 çalışmada çok büyük bir oranında (%89,5) verildiği görülmüştür. Uzmanlara 25 çalışmada (%65,8) öneri verilmiştir. Ancak yayınlanan tezler içerisinde 2 (%5,3) ile öneri belirtilmeyen de olması dikkat çekmiştir.

Tablo 7: Anne-Çocuk Etkileşimi Konusunda Yapılan Tezlerde Önerilerin Verildiği Gruba Göre Dağılımları

Önerilerin Verildiği Grup	f	%
Ebeveynler	12	31,6
Uzmanlar	25	65,8
Araştırmacılar	34	89,5
Kurum/kuruluşlar	6	15,8
Politika	1	2,6
Belirtilmemiş	2	5,3

*Birden fazla kritere yönelik madde frekans ve yüzdesi verilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezler incelendiğinde 2010-2025 yılları arasında tezlerin genel olarak her yıl yapıldığı sadece 2013-2014-2018 yıllarında yayınlanmadığı fark edilmiştir. 2015-2016-2019 yıllarında ise ortalama üstünde olduğu görülmüştür. Buna karşın en çok çalışma 2024 yılında olmuştur. 2025 yılında yapılan çalışmaların tamamı alınmada da ortalamanın üstünde yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum ise anne-çocuk etkileşimi konusunun son yıllarda tezlerde daha çok önem verilen bir alan olduğunu açıklayabilir.

Tezlerin araştırma yöntemine göre incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemin nicel araştırma yöntemi olup anne-çocuk etkileşimi konusunda daha çok ölçülebilir verilere ve istatistiksel analizlerin kullanılmasına yönelimin olduğu söylenebilir. Nicel yöntemlerde anne-çocuk etkileşimini geliştirme ve desteklemeye yönelik müdahale programlarının uygulanması yapılması ve etkisinin incelenmesine önem verildiği deneysel araştırma yönteminin en çok tercih edilen yöntem olarak kullanılmasıyla açıklanabilir. Nitel yöntem ile yapılan tezlerin sayısı daha az olup karma yöntemin tezlerde daha çok tercih edilmesini nicel ve nitel yöntemi birleştirerek daha detaylı ele alınarak alana katkı sunduğu şeklinde ifade edilebilir. Nitel yöntemli tezlerde çalışmalarda sürece yönelik detaylı ve derinlemesine bilgi sahibi olabilmek için durum araştırması (örnek olay) deseni tercih edilmiş, olgubilim (fenomenoloji) ve eylem araştırmasının daha az kullanılması bireysel deneyimlerin tezlerde daha sınırlı olmasıyla ifade edilebilir. Karma yöntemin her birinin benzer düzeyde olmasını tezlerde farklı desenlerin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Yöntemini açıkça belirtilmeyen tezlerin olması ise tezlerde yöntem kısmına çok fazla dikkat edilmediğini açıklayabilir. Uzun, Simsar, and Karaca (2019) erken çocukluk dönemindeki baba çocuk ilişkisine yönelik tezlerde ise benzer şekilde nicel yöntemlerin en çok tercih edildiği, karma yöntemin az olduğu ancak nitel yöntemin olmadığı dikkat çekmektedir.

Çocuk yaş grubuna göre incelendiğinde çok büyük bir oranın 3-6 yaş arasında çalışıldığı görülmüştür. Bu dönemin gelişimsel olarak etkileşim ve sosyal becerilerin yoğun biçimde şekillendiği kritik bir süreç olması, araştırmacıların bu yaş grubuna yoğunlaşmasının temel nedeni olarak düşünülebilir. Devamında tezlerde 0-2 yaş arası çocuklarla çalışılması bebeklik döneminin anne-çocuk etkileşimi açısından önemsendiğini ve erken müdahaledeki önleme aşamasına destek içerdiğini gösterebilir. Örneklem büyüklüğüne bakıldığında ise; tezlerin çoğunlukla orta ölçekli gruplarda gerçekleştirildiği görülmüştür. Geniş örneklem büyüklüğüne sahip tezlerin oldukça sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Tezlerin geniş ölçekli olmaması genellenebilirliğini kısmen sınırlayabilir. Çoban et al. (2021) duygusal ve davranışsal problemlere ilişkin ebeveyn tutumunu yönelik makale ve tezlere bakıldığında en çok ergenlik dönemi sonrasında okul öncesi dönemi olan 3-6 yaş arasıyla çalışmalar yapılmıştır.

Anne-çocuk etkileşimi ile diğer değişkenlere bakıldığında geniş bir alanın ortaya çıktığı görülmüştür. Özel gereksinimli, dezavantajlı veya gelişimsel gerilik riski altında bulunan çocukların en çok tercih edilmesinin son yıllarda kapsayıcı eğitim ve erken müdahale programlarına verilen önemin arttığını; araştırmacıların da bu gruplarda anne-çocuk etkileşimini anlamaya ve geliştirmeye yöneldiğini ortaya koyabilir. Gelişim alanları üzerinden anne-çocuk etkileşiminin çocuğun genel gelişimiyle yakından ilişkili olduğuna dair güçlü bir araştırma eğiliminin olduğu ve destekleyici müdahale programlarıyla anne-çocuk etkileşiminin niteliğini artırmaya odaklanıldığı ifade edilebilir. Uzun, YALÇIN, and Dede (2018) erken

çocukluk dönemindeki ebeveynlerle yapılan tezler incelendiğinde en çok ebeveyn çocuk ilişkisi kavramının dikkat çektiği görülmüştür.

Yayınlanan tezlerin çok büyük bir oranında ölçek kullanılması araştırmacıların ölçülebilir, standardize edilmiş veriler elde etmeyi tercih ettiklerini gösterebilir. Ayrıca anne-çocuk etkileşimi konusunda gözlem yönteminin kullanılması uygulamalı olan etkileşim konusunun anne ve çocuk boyutu açısından doğal ortamda davranışlarına bağlı olarak değerlendirilmesi sağlayabilir. Bu konuda değerlendirme ölçütü olarak gözlem araçları dünyada ve Türkiye’de de kullanılmaktadır. Ebeveyn ve çocuk davranışlarını değerlendiren bir ölçek olan Ö. Diken, Topbaş, and Diken (2009) “Ebeveyn Davranışını Değerlendirme Ölçeği (EDDÖ) ve Çocuk Davranışını Değerlendirme Ölçeği (ÇDDÖ)” en temel gözlem yapılan etkileşim değerlendirme araçları arasında yer almaktadır. Gözlem yoluyla doğal ortamda anne ve çocuğun günlük yaşamda davranışları tespit edilmektedir. Ölçeklerin çoğunlukla mevcut araçlardan seçilmesi, ölçme güvenilirliğini artırsa da alan özelinde yeni ölçme araçlarının geliştirilmemesi önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

Anne-çocuk etkileşimi konusuna yönelik tezlerde normal dağılım varsayımının çoğunlukla dikkate alındığı görülmüştür. Ancak yine normal dağılıma dikkat edilmeyen tezlerin sayısının da az olmadığı tespit edilmiştir. Normal dağılımın test edilmemesi, istatistiksel analizlerin geçerliliğini ve bulguların güvenilirliğini sınırlayabilir. Ayrıca bazı tezlerde yöntemin belirtilmemesi raporlama açısından metodolojik bir eksiklik olarak düşünülebilir. Genel olarak, araştırmacıların büyük ölçüde istatistiksel varsayımlara dikkat ettiklerini, ancak yöntemsel şeffaflık ve standart raporlama konularında geliştirilmesi gerektiğini ortaya koyabilir.

Tezlerde non-parametrik testlerin kullanılması kullanılan verilerin normal dağılım göstermediği ya da örneklem büyüklüğünün sınırlı olduğu araştırmalarda daha uygun analizlerin tercih edildiğini gösterebilir. Örneklem gruplarına bakıldığında küçük sınırlı örneklemle çalışıldığı gerekçesiyle non-parametrik testler kullanılmış olabilir. Ayrıca betimsel analiz yönteminin birçok tezde olması tanımlayıcı istatistiklerden yararlanıldığını işaret edebilir. Buna karşın ileri analiz yöntemlerinin tezlerde çok az tercih edildiğini göstermiştir. İçerik analizi kullanım oranı ise nitel verilerin de araştırmalara kısmen dahil edildiğini göstermiştir. Tayan, Gedik, Morkoyunlu, Sözbilir, and Konyalıoğlu (2019) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki makalelerde çalışmadan farklı olarak betimsel istatistiklerin yanı sıra parametrik analizlerin, korelasyon, ANOVA, ANCOVA daha çok tercih edildiğini, non-parametrik testlerin daha az tercih edildiğini ortaya koymuştur.

Anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerde verilen önerilerde en çok sonrasında yapılacak olan araştırmalara yön vermesi için araştırmacılara, sonrasında bu konuda destek verebilmek için uzmanlara öneri verilmesi gerektiği düşünülmüştür. Ancak diğer dikkat çeken noktalardan birisi ise; yayınlanan tezlerde öneri verilmemiş olmasıdır. Anne-çocuk etkileşimi konusundaki tezlerde önerilerin ebeveyn, kurum ve politika boyutunun ise daha az önem verildiği düşünülebilir. Bu doğrultuda akademik çalışmaların daha çok bilimsel gelişmeye odaklandığını, ancak uygulama ve toplumsal politika boyutunun yeterince güçlü ele alınmadığı şeklinde açıklanabilir.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; anne-çocuk etkileşimi konusunda Türkiye’de 38 tez çalışıldığı tespit edilmiştir. Yayınlanan tez sayısı az olmasıyla birlikte son yıllarda Türkiye araştırmaları ve tezlerde önem verilen değerli bir konu olduğu da görülmüştür. Yayınlanan tezlere bakıldığında birçok devlet üniversitesi ve özel üniversitede tez yapıldığı aynı zamanda az da olsa tıp fakültesi ve hastanelerde de bu konuda çalışıldığı tespit edilmiştir. Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi gibi köklü üniversitelerde bu konuda tezlerin daha çok

yayınlandığı fark edilmiştir. Bunun yanı sıra Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve yüksek lisans programlarında en çok çalışma yapıldığı da görülmüştür. Anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin sonuçları incelendiğinde; 2010-2025 yılları arasında çalışıldığı ve en çok 2024 yılında tezin yayınlandığı, nicel araştırma yönteminin en çok tercih edilen yöntem olup içerisinde deneysel araştırmalara odaklanıldığı, yaş grubu olarak etkileşimin kritik olduğu dönemlerden birisi olan 3-6 yaş arasında tezlere odaklanıldığı, örneklem büyüklüğünün daha sınırlı olduğu, nicel yaklaşımlara yönelik çalışmalara yönelme olduğu, deneysel desenlerin önem kazandığı, değişkenlerde çocuğun gelişim alanları, özel gereksinim durumu ve destekleyici programlara yoğunluk verildiği, non-parametrik testlere ağırlık verildiği, araştırmacılar başta olmak üzere uzmanlara öneriler verildiği tespit edilmiştir.

Bu çalışma Türkiye’de yapılan anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerle sınırlandırılmıştır. YökTez’de Türkçe olarak tamamlanmış, yayınlanmış tezlerle sınırlandırılmıştır. Ayrıca oluşturulan veri seti 2025 yılı temmuz ayı ile kısıtlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak şu şekilde öneriler verilebilir: Bebeklik ve çocukluk döneminin yanı sıra 7-18 yaş arası çocukları dahil edileceği ya da boylamsal inceleneceği araştırmaların yapılması, Türkiye profilini oluşturacak daha geniş örneklem büyüklüğüne sahip çalışmaların yapılması, nicel yöntemlerin yanında karma yöntem ve desenlere yönelik araştırmaların teşvik edilmesi, ayrıca alanın ihtiyaçlarına uygun özgün ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması, baba-çocuk etkileşimine yönelik çalışmalara da önem verilmesi önerilebilir.

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Araştırmacılar bu makaleye eşit oranda katkıda bulunmuşlardır.

Finansman beyanı: Bu makaleye finansal destek yoktur.

Çatışma beyanı: Bu makale için yazarların herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve teşekkür: Makalede incelenen tezlerin yazarlarına teşekkür ederiz.

*Bu çalışmanın özeti 6. Uluslararası Çocuk Gelişimi Kongresi’nde sözlü sunumu olarak sunulmuştur (16-18.10.2025 Konya).

KAYNAKLAR

- Attig, M., & Weinert, S. (2018). Social Disparities, Measures of Mother-Child Interaction and Early Learning Resources in the Second Year of Life-Evidence From the Newborn Cohort Study of the NEPS. *FRUHE BILDUNG*, 7(1), 22-31.
- Bennetts, S. K., Love, J., Westrupp, E. M., Hackworth, N. J., Mensah, F. K., Nicholson, J. M., & Levickis, P. (2021). Protocol for the Adaptation of a Direct Observational Measure of Parent-Child Interaction for Use With 7–8-Year-Old Children. *Frontiers in psychology*, 11, 619336. doi:<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.619336>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. İçinde Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. In.
- Capraz, Y. Z., Konrad, K., & Reindl, V. (2023). Concurrent and lagged physiological synchrony during mother-child interaction and their relationship to positive affect in 8- to 10-year-old children. *Sci Rep*, 13(1), 17744. doi:10.1038/s41598-023-43847-8
- Carr, W., & Kemmis, S. (2003). *Becoming critical: education knowledge and action research*: Routledge.
- Chakranon, P., Huang, J.-P., Au, H.-K., Lin, C.-L., Chen, Y.-Y., Mao, S.-P., . . . Chen, Y.-H. (2024). The importance of mother-child interaction on smart device usage and behavior outcomes among toddlers: a longitudinal study. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 18(1), 79. doi:<https://doi.org/10.1186/s13034-024-00772-6>

- Çoban, A. E., Bilgen, Z., İdrisoğlu, Ö., Sönmez, İ., Köse, H. B. T., & Bozkurt, H. Ü. (2021). Karşılaşılan duygusal ve davranışsal problemlerin ebeveyn tutumu ile ilişkisinin incelenmesi: içerik analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4302-4335.
- Diken, O., & Mahoney, G. (2013). Interactions between Turkish mothers and preschool children with autism. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 51(3), 190-200. doi:<https://doi.org/10.1352/1934-9556-51.3.190>
- Diken, Ö., Topbaş, S., & Diken, İ. H. (2009). Ebeveyn davranışını değerlendirme ölçeği (EDDÖ) ile çocuk davranışını değerlendirme ölçeği (ÇDDÖ)'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(02), 41-64.
- Eo, Y.-S., & Kim, J.-S. (2018). Parenting stress and maternal-child interactions among preschool mothers from the Philippines, Korea, and Vietnam: A cross-sectional, comparative study. *Journal of Transcultural Nursing*, 29(5), 449-456. doi:<https://doi.org/10.1177/1043659617747686>
- Harel-Gadassi, A., Friedlander, E., Yaari, M., Bar-Oz, B., Eventov-Friedman, S., Mankuta, D., & Yirmiya, N. (2020). Do developmental and temperamental characteristics mediate the association between preterm birth and the quality of mother-child interaction? *Infant Behavior and Development*, 58, 101421. doi:<https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2020.101421>
- Krijnen, L., Verhoeven, M., & van Baar, A. (2022). Is maternal negative affectivity related to psychosocial behavior of preterm and term-born toddlers through mother-child interaction? *Frontiers in psychology*, 13, 975124. doi:<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.975124>
- Leclère, C., Viaux, S., Avril, M., Achard, C., Chetouani, M., Missonnier, S., & Cohen, D. (2014). Why synchrony matters during mother-child interactions: a systematic review. *PLoS One*, 9(12), e113571. doi:<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0113571>
- Lilienfeld, M. v., Wendrich, D., Ganseforth, C., Lehmkuhl, G., Roth, B., Nußbeck, S., . . . Kribs, A. (2012). Mutter-Kind-Interaktion bei Frühgeborenen: Ein Vergleich von Früh-und Reifgeborenen im Alter von 36 Monaten. *Kindheit und Entwicklung*, 21(3), 172-180. doi:<https://doi.org/10.1026/0942-5403/a000078>
- Liu, C., & Waltz, K. (2024). Unveiling the tapestry of mother-child interactions through text mining and sentiment analysis. *International Journal of Behavioral Development*, 48(6), 483-496. doi:<https://doi.org/10.1177/01650254241242662>
- Mahoney, G., & Bella, J. M. (1998). An examination of the effects of family-centered early intervention on child and family outcomes. *Topics in early childhood special education*, 18(2), 83-94.
- Marquis-Brideau, C., Bernier, A., Cimon-Paquet, C., & Sirois, M. S. (2023). Trajectory of quality of mother-child interactions: Prospective links with child socioemotional functioning. *Social Development*, 32(2), 566-580. doi:<https://doi.org/10.1111/sode.12644>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). *Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)*. Retrieved from <https://ulusaleyem.aile.gov.tr/media/m1lgarifi/ailenin-korunmasi-ve-gu-c-lendirilmesi-vizyon-belgesi-ve-eylem-planı.pdf>
- Tayan, E., Gedik, S. D., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, M., & Konyalıoğlu, A. C. (2019). Ebeveyn-çocuk ilişkisi konulu makaleler: Tematik içerik analizi çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1183-1208.
- Thorgaard, M. V. (2017). Health anxiety and illness behaviour in children of mothers with severe health anxiety. *Dan Med J*, 64(5).
- Uzun, H., Simsar, A., & Karaca, N. H. (2019). Türkiye'de erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 6(2), 1-8.
- Uzun, H., YALÇIN, V., & Dede, H. (2018). Türkiye'de erken çocukluk döneminde ebeveynler ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*(10), 188-201.
- Verdério, B. N., Lima, C. R. G., dos Santos, M. M., & Rocha, N. A. C. F. (2024). Mother-child interaction and contextual factors related to COVID-19 pandemic in at-risk infants: cross-sectional study. *Early child development and care*, 194(4), 574-586. doi:<https://doi.org/10.1080/03004430.2024.2341736>
- Wan, M. W., Green, J., Elsabbagh, M., Johnson, M., Charman, T., Plummer, F., & team, B. (2012). Parent-infant interaction in infant siblings at risk of autism. *Research in developmental disabilities*, 33(3), 924-932. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ridd.2011.12.011>
- Zhao, H., Cheng, T., Zhai, Y., Long, Y., Wang, Z., & Lu, C. (2021). How mother-child interactions are associated with a child's compliance. *Cerebral Cortex*, 31(9), 4398-4410. doi:<https://doi.org/10.1093/cercor/bhab094>
- Zhao, S., Chen, X., & Chen, X. (2025). Behaviors and Emotion Expressions in Interactions of Mothers and Children from Rural and Urban Families in China: An Observational Study. *Parenting*, 1-24. doi:<https://doi.org/10.1080/15295192.2025.2564657>